

Unirea

ZIAR NAȚIONAL COTIDIAN

Instrucția

e cea mai gingașă. Toate resorturile își mai pot avea oamenii lor de mântuială, năcazurile începutului. La instrucție trebuie să fie oameni întregi. În chestiile noastre interne se pot face greșeli, întrelăsări chiar, la instrucție orice greșală devine fatală.

Nici un program nu ne privește atât de adânc în viitor, ca cel cultural. Nici o muncă nu e atât de anevoioasă, și nu reclamă răbdarea aceea infinită, apostolică, ca cea culturală. Orice program de guvernament își are părțile lui de strălucire, orice muncă roadele sale iminente, cea culturală de abia la ani, la zeci de ani, iese la iveală.

S'au făcut greșeli la început, pân' ce pot fi îndreptate, se răsbună cumplit.

Experimentarea merge întotdeauna la paguba nivelului nostru cultural.

Și nivelul acesta va fi nu numai cea mai temeinică garanție a consolidării noastre la untrice, ci zala prin care ne încopiem de cultura, civilizația Apusului. Dacă războiul din 1870 l-a câștigat Schulmeisterul german și nu militarismul, războiul nostru pentru consolidare, îl va câștiga școala românească.

Sistemul unguresc a putut să guverneze țara cu armele întunerecului și ajutorul jandarmierici, noi trebuie să o guvernăm prin învățătura școlii, prin puterea cuvântului și lumina convingerii.

Agrul e mare, muncitorii sunt puțini. Aceea ce ne lipsește ca număr, să suplinească dragostea, entuziasmul fiecăruia, pus în serviciul unei cauze mari, cum e cultura națională. Tot omul de școală să fie azi la locul lui. Dacă acum nu vom îndrumă gândirea românească spre ogașile adevăratei culturi, am luat o grea răspundere asupra noastră. De loc nu e indiferent pentru noi deci programul cultural al guvernului și mai ales felul cum acela va fi aplicat.

Dr. Octavian Prie.

Carpați...

Carpați, voi v-ați aprins odată și ați
ars în flacări uriașe
Și-a voastre coaste și 'npânziri în flori
de sânge pătimește.
Și gloanțele intrau în carne, cum cad pe
câmp mănoase ploii,
Plângeau măicuțele obidite, ce-au legănat
la sân eroi...!
Sunase oara răsbunării, pe cum în stele ne-au
fost scrise,
Și sângele atâtor neamuri pe atâtea văi
se plămădise,
Din el resare albă, mândră a libertății
sfântă floare,
Și 'n sgomot lung se frânge 'n două și
poarta grea dela prinsoare...!
Din ea ieși, ca o furtună, un neam, ce atât in-
genunchiase
Și fiecare la altarul, la care mult se
închinase,
Avea câte-un Hristos în cuie, ori câte-o
maică 'ndurerată,
Luciau atâtea diamante în lacrima
lor preacurată.
Jos jugul greu, ce îl purtasem, jos lanțul
greu al tirăniei,
Jos cărămida, ce zidise stindardul
sfânt al României,
Cu buze calde îl sărută Ardealul
și-a lui româtime,
Cât sângerarăm pentru dânsul, de-acum
nu-l mai sfărțică nime...!
Răsună clopotul cel mare din turnul
sfânt al mănăstirii,
E sărbătoarea libertății, e sărbătoarea
infrățirii.
Răsună văile și munții de cântece
de înălțare,
Trăească steaua libertății,
trăească România mare...!

Elena din Ardeal.

Chestia noastră agrară.

Ne avem și noi chestia noastră agrară. Putem spune, că o avem. Ba, ce-i mai mult, ne stă în putință s'o rezolvim așa, cum o cer interesele noastre. Ne-am văzut noi și până acum de trebușoare, cu stăruința tăcută a omului asuprit. Numai cât fără sistem așa la întâmplare. Am cumpărat moșii și am parțelat. Multe curii nemeșesti au ajuns în mâni românești. Mai ales în anii din urmă. După o epocă de sfărțizare, de pulverizare a

moșiilor a venit altă de întărire, de reîntregire. În direcția aceasta s'au arătat succese îmbucurătoare. În restimp de 10 ani peste 150.000 jugăre au trecut în stăpânire românească.

Guvernul unguresc n'a prins decât târziu de veste. Ocupați și obsedați, până la nebunie, de politica lor de maghiarizare, n'au observat decât târziu, că le furăm pământul de sub picioare. Ei s'au făcut stăpâni peste școlile noastre, noi peste moșiile lor. Când au observat, a fost, spre norocul nostru, prea târziu.

Au tras clopotul într'o dungă. Au făcut planuri peste planuri. Faimoasa ordinațiune alui Mezősy a fost numai începutul unei acțiuni programatice, prin care voieau să ne nimicească economică. Abunăscama, nu le-ar fi succes. Dar ne-ar fi stânjenit mult. Pentru noi a fost un mare bine, că ungurii au fost, aproape totdeauna, întârziatii Europei. Așa în politica lor de maghiarizare, în care au copiat pe nemți cu o întârziare de 40 ani. Așa în actuala lor fază de democratizare, pe care au amânat-o până după ciasul al 12-lea.

Prin noua lor politică economică, ei au cercat să isbească fără cruțare, nemțește, la rădăcina vieții noastre naționale. Politica aceasta a fost a lui Tisza—Wekerle. Dar nu numai a lor. Károlyi și pseudo-democrații lui au aceeaș politică. „Democrația ungurească” au voit s'o întemeieze pe ruinele vieții economice a naționalităților din țară. Ce ne-a dat Jászi la Arad? Libertățile culturale și politice ale cantoanelor din Elveția. Să fim autonomi în școală, biserică și administrație. Ne puteam noi mulțumi numai cu atât? Ne-ar fi dat în mâni armele, cu cari nu ne-au putut omorî. În schimb, s'ar fi rezervat cea mai puternică armă: puterea absolut discreționară în chestiile economice. Ce folos de libertățile ce ni-le-ar fi dat, dacă economicăște am fi fost legați de ei, de vajnicii noștri dușmani?

Spinarea vieții unui popor e independența economică. Ne stă în putință, să-i punem temelie bună și trainică. Pentru noi, popor de țărani, prima etapă a acestei independențe e rezolvirea grabnică și bună a chestiei agrare.

Țărani liberi pe moșioare libere!

Petru Suciu.

Frați țărani! Feriți-vă, ca de necuratul, de ceice cearcă să vă amăgească și să vă abată dela calea cea dreaptă. Aceștia sunt dușmanii neamului nostru. — Bateți-i cu pietrii!

Informațiuni.

Cătră vechii abonați ai „Unirii”.

În zilele aceste abonații noștri vechi au fost recercați să-și achite restanțele. Recercarea e iscalită, pentru Arhidieceză, de însuș părintele Dr. VASILE SUCIU, cărui îi mulțămim pentru acest sprijin.

Rugăm și noi, cu toată insistența, să se achite restanțele, întrucât e posibil, încă în decursul acestei luni. Publicii s'a putut convinge, de jertfele ce le-am adus — și se vor mai aduce încă — pentruca ziarul nostru să apară zilnic.

Cu 1 Ianuarie 1919 ziarul va trebui să se aranjeze desfructiv, extinzându-și și numărul membrilor conzortului și pe al-acelora din redacție.

Până atunci însă documentele materiale trebuiesc limpezite.

Credem, că cititorii noștri vor înțelege de data asta, îndreptățirea cererii noastre.

Avem, numai în Arhidieceză, o restanță de aproape 60 (șasezeci) mii coroane, cu care sumă s'ar putea asigura pe deplin apariția și redactarea neproșabilă a ziarului.

Și în celelalte dieceze am rugat pe II. LL. părinții Episcopi, să binevoiască a ne sprijini la cititorii noștri, pentru a ne putea încasa restanțele încă în decursul lunii Decembrie crt.

Credem, că rugarea noastră justă, nu va suna în zădărnici, mai ales în aceste zile de sărbători naționale înălțătoare.

Redacția „Unirii”.

Pomenirea Maj. Sale Regelui Ferdinand I. în liturghie și funcțiunile religioase. Cetim în „Drapelul”: Consistorul episcopesc gr. cat. de Lugoj, întrunit în ședința de azi, raportându-se la actul prin care a abdicat fostul Regs Carol la tronul Ungariei, declarând că va respecta hotărîrea poporului, dându-și înainte aprobarea la ce se va hotări, raportându-se mai departe la hotărîrea Adunării naționale din Alba-Iulia, prin care de o parte ne-am desfăcut de Ungaria și de altă parte ne am unit cu România, s'a decis că, de aci înainte atât la sf. liturghie cât și la celelalte funcțiuni, unde se face pomenirea suveranului, să se amintească Regele Ferdinand I., ceace se va aduce la cunoștință prin o pastorală specială.

După cum suntem informați și Ilustritatea Sa vicarul Dr. Suciuc a luat dispoziții similare.

***Episcopii maghiari pentru întregitatea Ungariei.** Episcopul romano-catolic al Ardealului, contele Gustav Majláth, a prezentat nunciului papal din Viena di Bonso un memorandum, în care expune primejdia, ce amenință catolicismul ardelean, la caz, dacă Ardealul ar fi anexat României. Din foile maghiare aflăm, că și calvinii și celelalte confesiuni maghiare au luat hotărîrea, ca prin memorande și deputații să stărnească la coreligionarii lor din Anglia, Franța, Olanda simpatii față de întregitatea statului maghiar și dominația ungurească. Ziaristica maghiară leagă puține nădeidi de intervențiile acestea ecleziastice.

Cu toate acestea ținem să accentuăm, că după informații absolut autentice episcopatul bisericii noastre a ținut să informeze și până acuma nunciatura asupra situației și e hotărîrită, ca într'un memorandum comun să răsfoarne argumentele aduse de episcopul romano-catolic contele Majláth împotriva Unirii Ardealului cu regatul român.

***Funerariile canonicului Dr. V. Szmigelski** au avut loc ieri (Miercuri), la orele zece a. m. Siciul a fost adus în catedrală unde au oficiat prohodul părinții canonici Dr. Isidor Marcu și Dr. Iacob Radu, cu mare asistență de preoți. Răspunzoriile le-a executat cu precizie corul de curând alcătuit, sub conducerea dlui Hopârtean. Predica funebrală a ținut-o părintele canonic Dr. Isidor Marcu.

***Apáthy comisar suprem peste Ardeal.** Guvernul maghiar a numit pe profesorul Apáthy István comisar suprem peste Ardeal. Numirea aceasta e de însemnătate nulă, după ce guvernul român din Sibiu nu e aplicat să recunoască nici un fel de comisar numit de guvernul din Pesta.

„Hajetek Romániába”. Această stereotipică „biciușcă”, cu care am fost tractați decenii de-a rândul, dacă voiește și bunul Dumnezeu, cum voim noi, e pe cea mai bună cale, că se înfăptuiește. În ziua memorabilă de 1 Decembrie a. c. întreg poporul român din Ungaria în un glas s'a declarat pentru trecerea la România cu toate teritoriile locuite de ei. De ce se mai supără acum foștii noștri stăpâni, căci nu s'a făcut altă decât sa urmat sfatul lor. Ce vor mai face acum domni profesori de prin școlile medii, cari nu au mai slăbit pe bătăle elevi români din „mare afară în România”, la cine și unde îi vor mai trimite judecătorii, cari nu cunoșteau limba poporului, pe ceice nu știau limba ma-

ghiară? Ce grav se răsbună tractarea barbară, de care am avut parte din copilărie până în bătrânețe. Va fi liniștit acum acel director de gimnaziu, care pretindea dela elevii români să vorbească în familie chiar și în limba maghiară. Tiranizarea a încetat. Ce vor începe acum tiranii, cari nu mai au material de tiranizat și altă materie, nu știu. („Drapelul”).

*Marele premiu Nobel de astădată va fi oferit lui Wilson.

*În Germania au murit de foame 50 000 oameni.

* **Congresul** tehnicilor români se va ține în 16 crt. în Sibiu.

* Conferența de pace se va începe la 17 Decembrie.

* Anglia cere 200 miliarde, ca despăgubire de războiu.

* **D-na Susana Pop n. Oltean**, preteasă văduvă în Năoiu, a donat Fondului internaționalului Vădușilor de fetițe suma de 50 cor. drept cunună neperitoare pe siciul soțului său *Simion*. Pentru care faptă primească sincera mulțămintă a direcțiunii.

MAI NOU.

Administrația com. Târnava-mică a fost preluată de Consiliul Național Român din Diciosânmărtin. În fruntea comitatului a fost constituit dl Marcian Căluțiu, comisar al poporului.

*

Comitetul dirigent din Sibiu a hotărât să nu accepte propunerea guvernului unguresc de a institui un comisar al său peste Transilvania. Ideea însă ca guvernul să-și trimită un ministru plenipotențiar pe lângă guvernul român în persoana comitelui suprem din Arad, Varjassi, e primită cu simpatii în cercurile românești.

*

Delegația ovreilor din Transilvania s'a prezentat azi la Consiliul Dirigent din Sibiu, declarând, că se supun întru toate nouăi Stăpâniri și vor să fie cetățeni loiali.

*

Fruntașii Sașilor se vor întruni astăzi într'o consfătuire ca să-și precizeze atitudinea lor față cu noua situație a lucrurilor.

*

Statul major al armatei române a trimis la Sibiu un atașat militar special ca să stea la dispoziția Consiliului dirigent de acolo. (A. T. R.)

*

În Aiud au sosit un batalion de Săcui, cari se poartă provocător cu garda noastră de acolo. Stegarul Baciuc a intervenit la vicecomitele, se pare însă că fără rezultat. Dl Baciuc a cerut telefonice un batalion dela Blaj, unul dela Alba-Iulia. — Și până la sosirea armatei române, în așteptarea căreia s'au postat Săcuii la Aiud — Consiliile și Legionarii noștri vor lua toate măsurile de lipsă pentru a face inofensivă petrecerea Săcuilor la Aiud.

*

Trimisul nostru special ne comunică din Uioara următoarele știri:

Trupele românești au sosit dela Murăș-Ludoș, prin satele din stânga Murășului; însufleșirea sătenilor noștri la trecerea armatei nu se poate descrie. Toate satele, cu mic cu mare, s'au alăturat la trupe și le-au petrecut cu cântece și cu voie bună până la intrarea în Uioara. Intrarea în oraș a fost un triumf adevărat. Colonelul Potino, comandantul armatelor, e încântat, iar fericirea Românilor uioareni e la culme.

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Redactor: Ovidiu Hulea. — Administrator: Nicolae Negruțiu.